

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ 1957

Γ. ΜΕΓΑ, Κ. ΡΩΜΑΙΟΥ
Σ. ΔΟΥΦΕΞΗ, Θ. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ
Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1959

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1^{ος} ΚΥΚΛΟΣ
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

1. ΤΟ ΟΡΓΩΜΑ

Ὁ ἥλιος λάμπει ἐπάνω ἀπὸ τὰ βρεγμένα χωράφια. Χαμογελάει ὡσάν βασιλεὺς, εὐχαριστημένος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους του. Τὰ φρεσκοπλυμένα πεῦκα δέχονται τὸ φῶς του μὲ πολλή χαρά. Στὴν ἄκρη ἀπὸ κάθε φύλλο των λάμπει καὶ ἀπὸ μιὰ δροσοσίαιά. Ἀγνάντια ἢ θάλασσα στέλλει τὴ μυρωμένη ἀλμύρα της, νὰ ἀνταμώσῃ τὸ μύρο τοῦ θυμαριοῦ. Μέσα στὴν ἀπέραντη γαλήνη φλώρια καὶ καρδερίνες καὶ σπῖνοι δοκιμάζουν τίς φωνοῦλές των σὲ νέους κελαδισμούς. Καὶ πέρα στὰ πλάγια τὸ τσοπανόπουλο ἔβγαλε τὰ πρόβατα στὴ βοσκή καὶ παίζει τὴ φλογέρα του.

Ὁ κυρ - Πανάγος φθάνει μὲ τὸν ψαρῆ καὶ τὸ ντορῆ καὶ μὲ τ' ἀλέτρι. Κρεμάει στὸ μεγάλο πεῦκο τὸ ταγάρι του μὲ τὸ μαῦρο ψωμί, τὸ τυρὶ καὶ τὴ ντομάτα καὶ ἀκουμπάει στὴ ρίζα του τὸ σταμνὶ μὲ τὸ νερὸ καὶ ὅλα τὰ χρειαζόμενα.

Ψάχνει ὁ κυρ - Πανάγος γιὰ τὰ παλιά σημάδια τῶν αὐλακιοῶν μεσ' τὸ χωράφι. Μὰ πρὶν ἀρχίσῃ τὸ ἔργο του, βγάζει τὸ σκουφό του καὶ κοιτάζει πρὸς τὰ οὐράνια. Κοιτάζει

θαρρετά, ὡσάν κάποιο γνώριμο νὰ βλέπη ὑψηλὰ στὴ γαλάζια σκέπη τ' οὐρανοῦ. Κάμνει τὸ σταυρό του τρεῖς φορές:

—Εὐλογημένη ἡ χρονιά!...

Καὶ βάζει πάλι τὸ σκουφό του στὴν ἀσημένια κορυφή του.

Φτύνει στὶς δυὸ παλάμες του τίς ροζιασμένες ἀπὸ τὴ δουλειά, πιάνει γερὰ τ' ἀλέτρι ἀπὸ τὴ χειρολάβρα καὶ μιλάει φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του:

—Ἄϊντε, ψαρῆ μου. Ἔλα, ντορῆ μου. Τράβα.

Ἀρχίζει τ' ὄργωμα τῆς γῆς. Αὐλάκια βαδιὰ χαράζονται στὸ χῶμα. Σὲ λίγο λάμπει ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἰδρωτὰ τὸ μέτωπο τοῦ κυρ Πανάγου· λάμπουν καὶ τῶν ἀλόγων τὰ καπούλια ὡσάν ἀτσάλι καὶ ἐκεῖνα φιλότιμα προβαίνουν καὶ στ' ὄργωμα ἐξοδεύουν ὅλῃ τὴ δύναμί των.

Ἄγναντεύω μὲ θαυμασμό τὸ γέρο ἐξωμάχο καὶ ὄλο τὸν βλέπω νὰ μεγαλώνη παράξενα στὰ μάτια μου. Ὅλα τὰ ἄλλα μοῦ φαίνοντα μικρὰ μπροστά του. Μικρὴ πολιτεία πέρα με τὴ μάταιη βουή τῆς. Μικροὶ οἱ κύριοι καὶ οἱ κυράδες, πού περνοῦν με χάχανα στὰ αὐτοκίνητα. Μικροὶ οἱ ἀκαμάτηδες, πού βγαίνουν στὰ χωράφια γιὰ περίπατο. Μόνο ὁ γέρο ἐξωμάχος εἶναι ἀληθινὰ μεγάλος.

Ὁ ἥλιος χρυσώνει τὸ ψημένο μέτωπό του. Καὶ ὁ πρωῖνὸς ἀέρας μπαινει ἀπὸ τ' ἀνοιχτό του στῆθος καὶ χαϊδεύει τὸ κορμί του, κορμί σφικτὸ ὡσάν τὸ πουρνάρι. Τὰ μάτια του ξεγελιούνται ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ βλέπουν ἀπὸ τώρα τα ὀλόξανθα στάχυα νὰ κυματίζουν, στολισμένα με πλήθος παπαροῦνες ὀλοκόκκινες. Καὶ ὄλο μιλάει φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του:

—Ἄϊντε, ψαρῆ μου. Ἔλα, ντορῆ μου. Τράβα.

Στὴ μέση στὸ χωράφι ὑψώνεται τὸ γιγάντειο πεῦκο.

Τὸν καρτερεῖ γιὰ μεσημέρι. Στὸν ἥσιό του θα ξεϊδρώσῃ, θα φάγῃ καὶ θα γείρῃ. Θα ἔχῃ γιὰ προσκέφαλο τὰ μυρωμένα

χαμόκλαδα τοῦ σχίνου.

Στέκω καὶ τὸν θαυμάζω ἄλλη μιὰ φορά. Γυρίζει καὶ μὲ βλέπει. Βγάζω τὸ καπέλλο μου.

—Γεια σου, μοῦ λέγει, ἀπλᾶ, νομίζοντας πὼς τὸν καλημερίζω.

Μὰ δὲν ἦτο καλημέρισμα αὐτό, ποὺ ἔκαμα. Ἦτο κάτι ἀνώτερο ἠδέλησα νὰ δείξω ὅλο τὸ σεβασμὸ μου στὸ γέρο ἐξωμάχο καὶ ἔβγαλα τὸ καπέλλο μου, ὅπως τὸ βγάζουν στὴν ἐκκλησία.

Κατὰ Σπ. Μελεᾶν

2. ΤΟ ΑΜΠΕΛΙ

— Ἄμπέλι μου πλατύφυλλο
καὶ κοντοκλαδεμένο,
γιὰ δὲν ἀνθείς, γιὰ δὲν καρπεῖς,
σταφύλια γιὰ δὲν βγάνεις;
Μὲ γάλασες, παλιάμπελο,
κι ἐγὼ θὰ σὲ πουλήσω.

— Μὴ μὲ πουλεῖς, ἀφέντρη μου,
κι ἐγὼ σὲ ξεχρεώνω.
Γιὰ βάλε νιοὺς καὶ σκάψε με,
γέρους καὶ κλάδεψέ με.
Βάλε γριές, μεεσόκοπες
νὰ μὲ βλαστολογήσουν.
Βάλ' καὶ κορίτσια ἀνύπανδρα
νὰ μὲ κορφολογήσουν.

Δημοτικὸ

3. ΣΤΟΥΣ ΕΛΑΙΩΝΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΝΥΚΤΕΡΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

1. Πάνε, ἐπέρασαν πιά τὰ ὀπωρικά. Ὁ τρύγος ἐτελείωσε καὶ αὐτός. Τὰ νέα κρασιά βράζουν τώρα μέσα στὰ βαρέλια. Οἱ κληματόβεργες στ' ἀμπέλια ἀπομένουν γυμνές καὶ οἱ συκὲς ἀπλώνουν τώρα τὰ στακτιά κλαδιά των ὡσὰν ἀπολιθωμένα ξηρόκλαδα.

Τὰ πρωτοβρόγια ἐκαθάρισαν τὴ γῆ ἀπὸ τὰ ξηρόχορτα τοῦ καλοκαιριοῦ καὶ ἐπότισαν τοὺς διψασμένους ἀγρούς. Μὲ τὰ πρωτοβρόγια ἐμπήκε «τὸ μικρὸ καλοκαιράκι». Λάμπει πάλιν ὁ ἥλιος μὲ τὶς ζεστές του ἀκτίνες, τὰ χορταράκια ὀλοπράσινα στολίζουν μὲ νέα ἀνοιξί τὶς ἀκρες τῶν ἀγρῶν καὶ τὰ χρυσάνθεμα τὰ χρυσᾶ, τοῦ ἀγίου Δημητρίου τὰ ἀνθη στολίζουν τὸν μῆνα Ὀκτώβριο, τὸν Αἰδημητρίτη, ὅπως τὸν λέγουν.

2. Ἀκόμη δὲν ἔφεξε καὶ ὁ παπα - Κωνσταντῆς ἐσήμανε

στοὺς Τρεῖς Ἱεράρχας. Καὶ ὁ παπα - Οἰκονόμος τῆς Παναγίας τὸν ἠκολούθησε ἀμέσως ὥσάν νὰ τὸν ἐπερίμενε ἀπὸ ὥρα κρεμασμένος ἀπὸ τὴν καμπάνα.

Τὴν ὥρα, ποὺ ἡ Πούλια ἢ ἀργυροκέντητη εὐρίσκεται στὸ μεσουράνημα, τὴν ὥρα αὐτὴ οἱ νησιωτοπούλες παίρνουν στοὺς ὤμους των τὰ κοφίνια μὲ τ' ἀδειανὰ σακκιά, περνοῦν καὶ τὰ καλάδια στὸ χέρι καὶ βγαίνουν πολλὲς μαζί στοὺς ἐλαιῶνες.

Στὸν ἐλαιῶνα τώρα, τὸν μῆνα τὸν Αἰδημητρίτη, συγκεντρώνεται κάθε ἡμέρα τὸ χωριό. Ἐκεῖ τραγουδία καὶ χαρά, ἐκεῖ ἐργασία καὶ γέλια, ἐκεῖ ὅλο τὸ χωριό «ξεσπιτωμένο». Ἐκεῖ καὶ ὁ Γέρο - Δῆμος, ὁ πρῶτος νοικοκύρης τοῦ χωριοῦ, μὲ τὰ περιβόλια τὰ ἀλογάριαστα καὶ τοὺς πολλοὺς ὑπηρέτες καὶ τὰ πολλὰ μουλάρια.

Χωμένος στοὺς ἐλαιῶνες του μὲ τις ἐργάτριές του μαζεύει ὁ γέρο - Δῆμος τις ἐλιές, ποὺ ἔπεσαν καταγῆς. Βιάζεται νὰ στείλῃ στὴν πόλι τὸ πρῶτο χέρι, τὸ πρῶτο λάδι του, μὲ τὸ καίχι τοῦ καπετὰν Νικόλα τοῦ Παυλάκη.

Καὶ γελοῦν τὰ μάτια τοῦ γέρο - Δήμου, καὶ γελοῦν τὰ χεῖλη του, γελοῦν καὶ τὰ σταχτιὰ μουστάκια του, τὰ μικρὰ καὶ ἀγκαθωτά.

Τὴν ἴδια ὥρα ἡ κυρὰ - Δήμαινα, ἡ πρωτονοικοκυρὰ τοῦ χωριοῦ, ἐτοιμάζει τὸ φαγητὸ γιὰ τοὺς ἐργάτες ἀπέξω ἀπὸ τὸ καλυθόσπιτο. Μαγειρεύει τὰ καθούρια, ποὺ ἐσύναξε τὴ νύκτα ὁ γέρο - Δῆμος μὲ τὸ πυροφάνι κάτω στὸ ρέμα τῆς Κεχριάς.

— Ἄ, κορίτσια μου, γρήγορα καὶ μᾶς ἐπῆρε ἡ νύκτα! παρακινεῖ ὁ γέρο - Δῆμος τις ἐργάτριες στὸ μάζεμα μὲ φωνὴ ζωηρὴ καὶ ἀντηχεῖ ὅλο τὸ βουνὸ καὶ ὅλο τὸ βαθύρρεμα.

— Ἄ, κορίτσια, καὶ ἔγινε τὸ πιλάφι μας, καὶ ἔγιναν καὶ τὰ καθούρια!

Καὶ οἱ ἐργάτριες, ὅλες χαρούμενες, ὥσάν νὰ εἶναι θυγατέρες του, δὲν ἀργοποροῦν. Μιά - μιὰ μαζεύουν τις ἐλιές γεμίζοντας

τὴν ποδιά των. Ἀπ' τὴν ποδιά των ἔπειτα γειμίζουσι τὰ καλάδια καὶ τὰ ἀδειάζουσι στὰ σακκιά. Καὶ ὁ γέρο - Δῆμος φορτώνει τὰ σακκιά, στὰ ζῶά του καὶ τὰ παραδίδει στοὺς ὑπηρέτες του, νὰ τὰ μεταφέρουσι στὸ ἐλαιοτριβεῖό του, ποὺ εἶναι κάτω στὴ Χώρα.

Καὶ αὐτὸς μ' ἓνα καλάδι στὸ χέρι περιμαζεύει τίς ἐλιές, ποὺ ἐσκόρπισαν μακριὰ τ' ἀνεμοβρόγια.

—Νά, καὶ ἄλλη μαυρομάτα, κορίτσια! φωνάζει μαζεύοντας τὴν ἐλιά, ποὺ ἐσκόρπισεν ὁ ἀέρας.

Καὶ τὰ κορίτσια ὅλα γελοῦν ἀπὸ τὴ χαρὰ τους καὶ ἀπὸ τὴ χαρὰ τοῦ ἀφέντη των, ποὺ ὅλο καὶ ξαναλέγει:

—Οἱ καημένες οἱ μαυρομάτες! ποῦ θέλετε νὰ μοῦ πᾶτε;

Σᾶς ἀφήνω ἐγὼ νὰ μοῦ φύγετε;

Ὅλος ὁ τόπος, θαρρεῖς, γελᾷ καὶ χαίρεται μὲ τὴ χαρὰ καὶ τὰ γέλια τῶν ἐργατριῶν.

3. Ὅταν περάσῃ ἡ ἐβδομάδα τοῦ ἐλαιώνα, ὥσπου νὰ φυσῆξῃ πάλι νέος βοριάς καὶ νὰ ρίξῃ νέο ἐλαιόκαρπο, τὸ «δεύτερο χέρι», ἀρχίζουν τότε τὰ ὄμορφα βράδια τῶν νυκτεριῶν στὸ φίλεργο χωριό, ποὺ κάθεται ἐπάνω στοὺς βράχους τῆς ἀκρογιαλιάς ὡσὰν κλῶσσα.

Σχίζεις ἀπὸ δαδί, αναμμένες στὸ παραγώνι, βγάζουσι λαμπρὲς φλόγες. Καδισμένες ἐκεῖ κοντὰ οἱ νησιωτοπούλες ἄλλες πλέκουσι, ἄλλες γνέθουσι, ἄλλες κεντοῦσι. Καὶ ἡ γριά, ἔχοντας τὰ πόδια τῆς ἴσια ἀπλωμένα, βάζει ἐπάνω τὰ λανάρια, τῆς καὶ ἀρχίζει νὰ λαναρίζῃ τὰ μαλλιά. Μὲ αὐτὰ θὰ ὑφάνῃ ἀργότερα τὰ ὑφαντὰ τοῦ χειμῶνα τὰ χονδρά.

Μὰ ὁ Γέρο - Δῆμος ἄλλη ἐργασία ἐτοίμασε γιὰ τίς ἐργάτριές του μέσα στὶς ἀποθήκες τοῦ σπιτιοῦ του. Οἱ σωροὶ ἀπὸ τὸ ἀραποσίτι, ποὺ ἐσύναξε ἀπὸ τοὺς ἀγρούς του, θέλουσι ξεκόκκισμα καὶ χρειάζονται γι' αὐτὸ πολλὰ νυκτέρια. Βιάζεται

νά έτοιμάση γρήγορα τόν καρπό για τούς μύλους, πού ἔχει στοῦ Ἄγα τὸ ρέμα, νά μὴν κάθωνται τώρα μὲ τὰ πολλὰ νερά. Καί ἡ κυρά Δήμαινα έτοιμάζει νά προσφέρῃ σὲ ὅλους ἀπὸ τὸ ὠραῖο πετιμέζι, πού ἔκαμε τὸν καιρὸ τοῦ τρύγου.

Τὰ κορίτσια κάθονται στὸ πάτωμα καί μὲ τὰ δάκτυλα τῶν ποδιῶν στηρίζουν μιὰ χονδρὴ σιδερένια λεπίδα. Τὴν κρατοῦν ἴσια καί παίρνοντας καλαμπόκια τὰ κτυποῦν ἕνα - ἕνα μὲ δύναμι ἐπάνω στὴν κόψι τῆς λεπίδας. Καί πέφτουν σωρός οἱ σπόροι τοῦ καλαμποκιοῦ, κατακίτρινοι ὡσάν κόκκοι κεχριμπαριοῦ μὲ ἕνα μοναχὰ λευκὸ ματάκι.

Ἡ μονότονη αὐτὴ ἐργασία μὲ τούς μονότονους κτύπους τοῦ ἀραποσιτιοῦ ἐπάνω στὴ λεπίδα ἐξακολουθεῖ ἕως τὰ μεσάνυκτα, ὡσπου νά λαλήσῃ ὁ πρῶτος πετεινὸς καί πέραν ἀκόμη. Γιατί οἱ ἱστορίες καί τὰ παραμῦδια τοῦ γέρο - Δήμου δὲν τελειώνουν τόσο γρήγορα καί κάμνουν τὰ κορίτσια νά γελοῦν μὲ τὴν καρδιά των.

4. Στὸ μεταξύ ἐφύσηξε πάλι ὁ βοριάς καί ἔριξε καταγῆς νέο ἐλαιόκαρπο. Καί πάλι οἱ ἐργάτριες μὲ τὰ καλάδια στὰ χέρια θγαίνουν στοὺς ἐλαιῶνες νά συνάξουν τὸν καρπὸ, τὸ «δεύτερο χέρι».

Πρὶν βραδυάση, σειρὰ ὀλόκληρη ἀπὸ ζῶα φορτωμένα κατεβαίνει τὸν κατηφορικὸ ἐλαιῶνα. Εἶναι τοῦ γέρο - Δήμου τὰ μουλάρια, πού κουβαλοῦν στὸ χωριὸ φορτώματα ἀπὸ ελιές. Καί βιάζονται τὰ ζῶα ἀγκομαχῶντας στὸν κατήφορο, ἐδῶ νά πέσουν, ἐκεῖ νά σταθοῦν, ὡσάν μεθυσμένα. Καταϊδρωμένα φυσομανοῦν, κοντοστέκονται. Καί ἡχοῦν τὰ κουδουνάκια στὸ λαιμὸ των καί πλαταγοῦν τὰ μαστίγια τῶν ἀγωγιατῶν, πού βιάζονται νά φθάσουν στὸ χωριὸ, νά κουβαλήσουν τὸν ἐλαιόκαρπο, μὴν ἔμπη ὁ Σποριάς μὲ ἀνεμοβρόχια.

4. Η ΕΛΙΑ

Εἶμαι τοῦ ἡλίου θυγατέρα,
ἢ πιὸ ἀπ' ὅλες χαϊδευτή
χρόνια ἢ ἀγάπη τοῦ πατέρα
σ' αὐτὸ τὸν κόσμον μὲ κρατεῖ.
Ὅσο νὰ γείρω νεκρωμένη,
αὐτὸν τὸ μάτι μου ζητεῖ.
Εἶμαι ἢ ἑλιά ἢ τιμημένη!

Ὅπου κι ἂν λάχω κατοικία,
δὲν μ' ἀπολείπουν οἱ καρποί
ὡς τὰ βαδιά μου γηρατεῖα
δὲν θρίσκω στὴ δουλειὰ ντροπή.
Μ' ἔχει ὁ Θεὸς εὐλογημένη
κι εἶμαι γεμάτη προκοπή.

Εἶμαι ἡ ἑλιά ἡ τιμημένη !

Φρίκη, ἔρημιά, νερό, σκοτάδι
 τὴ γῆ τὴ ἴάψαν μιὰ φορά.
 Ἐμὲ ζωῆς φέρει σημάδι
 στὸ Νῶε ἡ περιστερὰ.
 Ὅλης τῆς γῆς εἶχα γραμμένη
 τὴν ὁμορφάδα καὶ χαρά.
 Εἶμαι ἡ ἑλιά ἡ τιμημένη !

Ἐδῶ στὸν ἥσκιό μου ἀποκάτου
 ἦλθ' ὁ Χριστὸς ν' ἀναπαυθῆ·
 κι ἀκούσθηκε ἡ γλυκεῖα λαλιά του
 λίγο προτοῦ νὰ σταυρωθῆ.
 Τὸ δάκρυ του, δροσιὰ ἁγιασμένη,
 ἔχει στὴ ρίζα μου χυθῆ.
 Εἶμαι ἡ ἑλιά ἡ τιμημένη !

Καὶ φῶς πρῶτατο χαρίζω
 ἐγὼ στὴν ἄγρια τὴ νυκτιά.
 Τὸν πλοῦτο πιά δὲν τὸν φωτίζω,
 σὺ μ' εὐλογεῖς, φτωχολογιά.
 Κι ἂν ἀπ' τὸν ἄνθρωπο διωγμένη,
 θὰ φέγγω μπρὸς στὴν Παναγιά.
 Εἶμαι ἡ ἑλιά ἡ τιμημένη !

Ποιητικὴ Ἀνθολογία, Α'

Κωστῆς Παλαμαῆς

5. ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙ

Τὸ καλοκαίρι ἔχει τὶς χάρες του·
ποιὸς τὶς ἀρνιέται, ποιὸς λέγει «ὄχι»;
Μὰ κάποιες χάρες ἔχει ξέχωρες
τοῦ Ἁϊ Δημητριοῦ τὸ πρωτοβρόχι.

Τὰ πεῦκα ἀπ' τὴν βρογῆ δροσόλουστα
μοσκοβολοῦν σὰ θυμιατήρια.
Νερὸ γεμᾶτα τὰ γλωράγκαδα
γίνονται τῶν πουλιῶν ποτήρια.

Ὁ πλάτανος, ποὺ ἀνεμοδέρνεται
γυμνὸς καὶ ξέφυλλος, ἀνδρειαύει,
τοὺς κλώνους ἔχει ελαφοκέρατα

καὶ μὲ τ' ἀερικὰ παλεύει.

Τ' ὄριμο κούμαρο ὀλοκόκκινο
τὰ πράσινα κλαδιὰ ἱματώνει.
Χρυσῆ ἢ σταρήθρα στὰ μεσούρανα
χορταίνει φῶς καὶ ξεφαντώνει.

Τῶν θυμαριῶν τὰ ξηροκλώναρα
πρώϊμα πρασινοφυλλιάζουν
καὶ τὴν ἴσοδειά απ' τὶς ἀποθῆχες τους
βρεγμένη τὰ μυρμήκια ἱλιάζουν

Στὸ κυπαρίσσι, κάθε ἀπόβραδο,
ποὺ τό ἔχουν πύργο καὶ παλάτι
φωνάζουν οἱ σπουργίτες, τρώ γονται,
ποιὸς ναῦρη πιὸ ζεστὸ κρεβάτι.

«Φευγάτα γελιδόνια»

Γεώργιος Δροσίνης

6. ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΕ ΠΑΛΙ

1. —Βοήθησέ με, Χαρούλα, νὰ πετάξω τὸν ἀετό μου, εἶπε ὁ Νίκος στὴν ἀδελφοῦλα του, ἀφοῦ προσπάθησε νὰ τὸν πετάξῃ μόνος του καὶ δὲν τὸ κατάφερε.

Ὁ ἀετὸς ἐσερνόταν ἐπάνω στὴ γῆ.

Ἡ Χαρούλα ἔτρεξε μὲ πολλὴ προθυμία, ἐπῆρε τὸν ἀετό, τὸν ἐσήκωσε ὑψηλὰ καὶ τὸν ἄφησε νὰ πετάξῃ. Ἀλλὰ ὁ Νίκος δὲν ἐπρόλαβε νὰ τρέξῃ καὶ ὁ ἀετὸς ἔπεσε πάλι καταγνῆς.

—Ἀδέξια, πὺ εἶσαι, καημένη! εἶπε ὁ Νίκος.

—Σ' αὐτὸ δὲν πταίω ἐγώ, ἀποκρίθηκε ἡ Χαρούλα. Τὸ σφάλμα εἶναι ἰδικό σου, πὺ δὲν ἔτρεξες ἀμέσως, μόλις ἀφῆκα τὸν ἀετό.

—Προσπαθήστε πάλι, παιδιά, εἶπε ὁ θεῖος των, πὺ ἐκαθόταν μπροστὰ στὴ θύρα καὶ παρακολουθοῦσε τὸ παιγνίδι τῶν παιδιῶν.

2. Ἡ Χαρούλα ἐπῆρε πάλι τὸν ἀετὸ καὶ τὸν ἐκράτησε ὑψηλά. Τῇ φορᾷ ὅμως αὐτὴ ὁ Νίκος ἐδιάσθηκε πάρα πολύ. Ἐτρεξε τόσο ἐξαφνικά, πὺ ἐτράβηξε τὸν ἀετὸ ἀπότομα ἀπὸ τὸ χέρι τῆς Χαρούλας. Καὶ ὁ ἀετὸς ἔπεσε φαρδὺς πλατὺς κάτω, ὅπως καὶ πρῶτα.

—Καὶ τώρα ποιὸς πταίει; ἐρώτησε ἡ Χαρούλα.

—Προσπαθήστε πάλι, ξαναεῖπε ὁ θεῖός των.

Αὐτὴ τῇ φορᾷ καὶ οἱ δυὸ ἦσαν προσεκτικώτεροι. Ἀλλὰ ἓνας ἄνεμος δυνατός, πὺ ἐφύσηξε ἀπὸ τὸ πλάϊ, ἄρπαξε τὸν ἀετὸ καὶ τὸν ἔρριξε ἐπάνω σὲ κάτι θάμνους. Ἐκεῖ ἐμπλέχθηκε ἡ οὐρά του καὶ ὁ πτωχὸς ἀετὸς ἔμεινε κρεμασμένος μὲ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω.

—Τὰ βλέπεις; εἶπε ὁ Νίκος. Τὸν ἔρριξες λοξὰ καὶ γι' αὐτὸ ἐπῆγε πρὸς αὐτὴ τῇ μεριά.

—Μά, Νίκο, ἢμπορῶ ἐγὼ νὰ κάμω τὸν ἄνεμο νὰ φυσηῖ κατ' εὐθειαν; ἀποκρίθηκε ἡ Χαρούλα.

3. Ὁ θεῖός των, ὅταν εἶδε τὸν ἀετὸ κρεμασμένο, ἐσηκώθηκε, ἐξέμπλεξε τὴν οὐρά καὶ τοὺς εἶπε:

—Ἐλᾶτε, παιδιὰ. Ἐδῶ ὁ τόπος εἶναι γεμάτος ἀπὸ θάμνους. Ἐλᾶτε νὰ εὕρωμε ἓνα μέρος πιὸ ἀνοικτὸ καὶ τότε προσπαθήστε πάλι.

Καὶ ὠδήγησε τὰ παιδιὰ σ' ἓνα ὀμαλὸ τόπο, πὺ ἦτο καταπράσινος ἀπὸ τῇ γλῶη.

Ἐκεῖ, ἀφοῦ ἐτοιμάσθηκαν, ἐκράτησε πάλι ἡ Χαρούλα τὸν ἀετὸ καὶ τὸν ἀφῆκε ἀκριβῶς τῇ στιγμῇ, πὺ ἔκαμεν ὁ Νίκος νὰ τρέξη. Ὁ ἀετὸς ἀνέβηκε ὑψηλά., ὡσὰν μπαλόνη καὶ ἐπτουσε μιὰ χαρά. Μά ὁ Νίκος χαρούμενος, πὺ ἔνοιωθε τὸ σπάγγο νὰ τραβᾷ, ἐστάθηκε γιὰ μιὰ στιγμῇ, γιὰ νὰ καμαρώσῃ τὸν ἀετὸ. Ὁ σπάγγος ὅμως ἐγαλαρώθηκε καὶ ἐπειδὴ ὁ ἄνεμος δὲν ἦτο ἀρκετὰ δυνατὸς ὁ ἀετὸς ἔπεσε πάλι ἐπάνω στὴ γλῶη.

4. —Άχ, καημένε Νίκο, δὲν ἔπρεπε νὰ σταματήσης, εἶπεν ὁ θεῖος. Ἄς εἶναι ὅμως, προσπάδησε πάλι.

—Ὅχι, δὲν θὰ προσπαθήσω πιά, εἶπε ὁ Νίκος στενοχωρημένος. Δὲν εἶναι ἀετός αὐτός! Τί νὰ κάθωμαι νὰ βασανίζωμαι μ' ἓναν ἀετό, πού δὲν πετᾷ.

Καὶ ὁ θεῖος τοῦ λέγει:

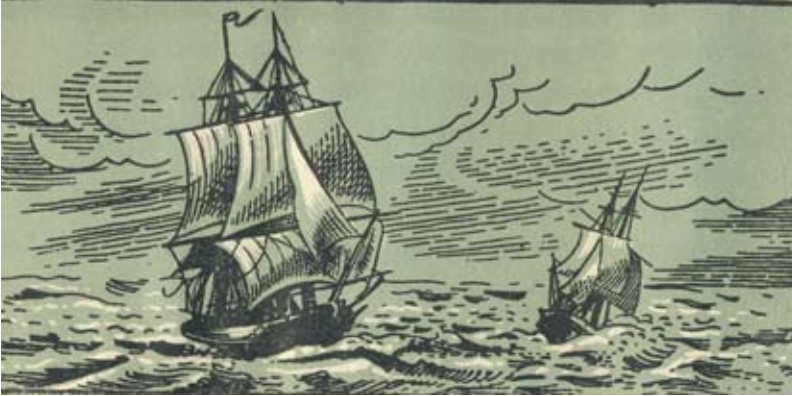
—Μπᾶ, Νίκο, θὰ παρατήσης τὸ παιγνίδι σου, ὕστερα ἀπὸ τόσους κόπους, πού ἐκάναμε; Τόσο εὐκόλα ἀπελπίζεσαι, ἐπειδὴ σοῦ παρουσιάσθηκαν δυσκολίες; Ἐλα, τυλίξε τὸ σπάγγο σου καὶ προσπάδησε πάλι.

5. Αὐτὴ τὴ φορά ὁ ἀετός ἀνέβηκε μὲ τὸν ἀέρα, ὡσὰν πτερό. Καὶ ὅταν ἐτελείωσε ὅλος ὁ σπάγγος, ὁ Νίκος ἐστάθηκε, κρατῶντας σφικτὰ στὸ χέρι του τὸ ξυλαράκι. Ὅλο χαρὰ ἐκοίταζε τὸν ἀετό, πού ἐφαινόταν τώρα ὡσὰν μιὰ μικρὴ κοκκίδα στὸ γαλάζιο οὐρανό.

—Κοίτα, θεῖε, κοίτα, τί ὑψηλὰ πού πετᾷ! Καὶ μὲ τί δύναμι τραβᾷ! Θαρρεῖς καὶ εἶναι ἄλογο, πού τραβᾷ τὸ γαλινάρι. Καὶ ἄλλο τόσο σπάγγο νὰ εἶχα, θὰ τὸν ἄφηνα ὅλο. Θὰ ἐπήγαινε στὰ σύννεφα!

Ἀφοῦ ὁ Νίκος διεσκέδασε ἀρκετὰ μὲ τὸν ἀετό, ἄρχισε νὰ τυλίγη σιγὰ σιγὰ τὸ σπάγγο· καὶ ὅταν ἔπεσε ὁ ἀετός, ἔτρεξε καὶ τὸ ἐσήκωσε. Ἡ χαρὰ του ἦτο μεγάλη, ὅταν εἶδε, ὅτι ὁ ἀετός του δὲν ἔπαθε τίποτε, ἂν καὶ ἐπετοῦσε τόσην ὥρα.

—Θὰ ἔλθωμε, θεῖε, καὶ αὔριο μετὰ, τὸ μάθημα νὰ προσπαθήσωμε πάλι.

7. ΤΟ ΓΕΝΝΑΙΟ ΝΑΥΤΟΠΟΙΪΟ

Ἐταξίδευσά, ἐδῶ καὶ κάμποσα χρόνια, ἀπὸ τὴν Σμύρνη γιὰ τὴν Πόλι μὲ ἓνα ὠραῖο τρικάρταρο καράβι.

Ἡ θάλασσα ἦτο ἤσυχη, ὁ καιρὸς εὐνοϊκὸς καὶ τὸ καράβι ἔσχιζε τὰ νερὰ μὲ τὴ γρηγοράδα ποὺ δίδουν τὰ πανιά, ὅταν τὰ φουσκώνῃ ὁ ἄνεμος.

Ἐπλησιάζαμε στὸ Τσανακαλέ, ὅταν τὰ σύννεφα ἐσηκώθησαν ἀπὸ τὸ νοτιᾶ. Σὲ λίγο ἐσκοτείνιασεν ὁ οὐρανὸς καὶ ἀστραπὲς ἔσχιζαν τὰ μαῦρα σύννεφα. Οἱ ναῦτες ὅλοι ἔτρεξαν στὰ κατάρτια καὶ στὰ ξάρτια. Ἐμάζεύθησαν τὰ πανιά, ἀλλὰ ἡ θάλασσα ἦτο ἀγριεμένη. Τὰ κύματα πότε ἀνοιγαν, ὡσὰν νὰ ἤθελαν νὰ ρουφήξουν τὸ καράβι, πότε τὸ ἐσήκωναν ὑψηλὰ - ὑψηλὰ καὶ τὸ ἐτίναζαν, ὡσὰν καρδοφλοῦδο. Καὶ ὁ ἄνεμος ἐσφύριζε ἄγρια στὰ σχοινιά καὶ στὰ κατάρτια. Τόση ἦτο ἡ ὄρμηή του, ποὺ σ' ἓνα δυνατὸ τράνταγμα τοῦ καραβιοῦ ἢ σταύρωσι στὸ μεσαῖο κατάρτι ἐλύθηκε καὶ ἦτο ἀνάγκη ἀμέσως νὰ δεθῇ. Ἀλλιῶς τὸ καράβι ἐκινδύνευε νὰ ἀναποδογυρισθῇ.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ὁ καπετάνιος δὲν ἐγύρευε κανέναν ἀπὸ

τούς ναυτές του. Τὸ μάτι του ἔπεσε στὸ μοῦτσο τοῦ καραβιοῦ, ἓνα παιδί ὀρφανὸ κάπου δεκαπεντάριων χρονῶν. Τοῦ ἔδειξε τὴ σταύρωσι πού ἐκρεμόταν ἀπὸ τὴν κεραία, καὶ τοῦ εἶπε ;

—Γρήγορα ἐπάνω Νικολῆ! Ἔτσι ἔλεγαν τὸ ναυτόπουλο.

—Ἀμέσως, καπετάνιο, εἶπεν ὁ Νικολῆς.

Καί, ὡσάν νὰ ἤθελε πρῶτα νὰ ἐτοιμασθῆ, κατέβηκε τρέχοντας, στὴν καμπινά του.

Δὲν ἐπέρασαν δυὸ λεπτά καὶ νὰ σου πάλι στὸ κατάστρωμα ὁ Νικολῆς. Μὲ βήματα σταθερὰ διευδύνεται στὸ μεσαῖο κατάρτι καὶ ἀρχίζει νὰ ἀνεβαίνει τὴ σχοινένια σκάλα. Ἐφῆθασε κιόλα στὴν κόφα τοῦ καταρτιοῦ καὶ ἐπιάσθηκε γερὰ ἀπὸ τὸ κατάρτι.

Ὁ ἄνεμος ἐφυσούσε μὲ μανία. Τὸ καράβι ἔτριξε καὶ ἔγερνε πότε στὴ μιὰ μεριά καὶ πότε στὴν ἄλλη. Ὁ Νικολῆς πότε κατέβαινε μὲ τὸ κατάρτι ὡς τὰ κύματα καὶ ἐκρεμόταν ὡσάν σταφύλι καὶ πότε ἀνέβαινε ὑψηλά.

Ἐγώ, σάν εἶδα τὸ παιδί ἀνεβασμένο ἐκεῖ ὑψηλά, ἐφοβήθηκα πὼς τώρα θὰ τὸ ἀρπάξῃ ὁ ἄνεμος καὶ θὰ τὸ πετάξῃ ὡσάν πούπουλο στὴ θάλασσα. Δὲν ἐβάσταξα καὶ εἶπα θαρρετὰ στὸν καπετάνιο:

—Γιατί, καπετάνιε, ἔβαλες τὸ παιδί νὰ ἀνεβῆ ἐκεῖ ἐπάνω καὶ δὲν ἐπρόσταζες κανένα ἀπὸ τοὺς ναυτές σου;

—Οἱ μεγάλοι, μοῦ λέγει, πέφτουν. Μονάχα οἱ μικροὶ εἶναι γι' αὐτὴν τὴ δουλειά. Δὲν τὸν εἶδες πὼς ἐσκαρφάλωσε ὡσάν ἀγριόγατος στὸ κατάρτι;

Καὶ ἀλήθεια, ὁ Νικολῆς εἶχε φθάσει κιόλα στὴν κεραία, ἔδωσε τὰ πόδια του τὸ ἓνα μὲ τ' ἄλλο γῦρο στὸ κατάρτι καὶ μὲ τὰ χέρια ἐπάσχισε νὰ δέσῃ τὴ σταύρωσι. Ἀφοῦ τὴν ἔδωσε, ἐγλίστρησε μὲ μιᾶς καὶ εὐρέθηκε γελαστὸς κάτω ἀπὸ τὸ κατάρτι.

Ὁ καπετάνιος τοῦ ἔρριξε μιὰ λομὴ ματιά, πὺ ἐφάνερωνε ὅλη τὴν εὐχαρίστησί του.

Ὁ μπάρμπα Σταμάτης, ὁ θεῖός του, τὸν ἔβλεπε μὲ καμάρι καὶ οἱ ἄλλοι ναῦτες τὸν ἐκοίταζαν μὲ θαυμασμό.

Ἡ τρικυμία ἐβάσταξε πολλὴ ὥρα. Τὸ καράβι ἐπάλεψε πολὺ ἀκόμη μὲ τὰ κύματα. Ἐδωκεν ὅμως ὁ Θεὸς καὶ ἔπεσεν ὁ ἄνεμος καὶ ἐγαλήνευεν ἡ θάλασσα. Τότε ἐπλησίασα τὸ Νικολῆ.

— Πῶς τὰ ἐκατάφερες, παιδί μου, τοῦ εἶπα, καὶ ἀνέβηκες ἐκεῖ ὑψηλὰ μέσα σὲ τόση φουρτούνα; Δὲν ἐφοβήθηκες;

— Βέβαια ἐφοβήθηκα.

— Γι' αὐτὸ λοιπόν, πρὶν ἀνεβῆς, κατέβηκες κάτω στὴν καμπινά σου, γιὰ νὰ τὸ καλοσκεφθῆς;

— Ἄ, ὄχι γι' αὐτὸ, κύριε. Κατέβηκα γιὰ νὰ ἀσπασθῶ τὸ εἰκόνημα τῆς Παναγίας, πὺ μοῦ ἔδωκεν ἡ μητέρα μου, ὅταν ἐξεκινούσα γιὰ τὸ ταξίδι. Προσευχήθηκα καὶ ἡ προσευχὴ μοῦ ἔδωκε δύναμι, μοῦ ἔδιωξε τὸ φόβο. Ἐφίλησα καὶ τὴν φωτογραφία τῆς μητέρας μου καὶ μοῦ ἐφάνηκε πῶς μοῦ ἔλεγε:

— Μὲ τὴν εὐχὴ μου, παιδί μου, καὶ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ τρέξε ὅπου σὲ προστάζει ὁ καπετάνιος σου. Τρέξε νὰ σώσης τὴ ζωὴ τῶν ἄλλων καὶ τὴν ἰδική σου.

Διασκευὴ ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ

Γ. Α. Μέγας

